

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Siūlymų Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo bendrosios programos projektui (2021-03-31) apibendrinimas

Siūlymus pateikė:

Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų sąjunga (LKLMS) – 6 siūlymai.
Asociacija „Lituanistų sambūris“ – 4 siūlymai.
Literatūros mokslininkų grupė – 5 siūlymai.
Vilniaus kolegija – 10 siūlymų.
Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų metodinis būrelis – 3 siūlymai.
Vienas asmeninis siūlymas.

Naudojami sutrumpinimai:

LKL PUBP / LKL BP– Lietuvių kalbos ir literatūros (pagrindinio ugdymo) bendroji programa.

Vaiko raidos aprašas – Mokyklinio amžiaus vaiko ir jaunuolio kognityviosios ir socialinės-emocinės raidos aprašas. Internete: <https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2020/06/VAIKO-RAIDOS-APRA%C5%A0AS.pdf>.

Gairės – Bendrųjų programų atnaujinimo gairės. Internete: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/01/bendruju-programu-atnaujinimo-gaires_internetine-versija.pdf

Eil. nr.	Teikėjas	Siūlymas	Atsižvelgta / neatsižvelgta. Pagrindimas
1.	LKLMS	Pataisyti <i>Bendrujų kompetencijų</i> raiškos aprašus taip, kad būtų tarp jų aiški skirtis, kad juose atsispindėtų mokinio kognityvinė ir praktinė veikla, galimybė ją pamatuoti.	Atsižvelgta. Visi bendrųjų kompetencijų raiškos aprašai pataisyti.
2.	LKLMS	Laikytis <i>Bendrujų programų atnaujinimo vadovo</i> (2020-05-12) suformuluotos Pagrindinio ugdymo paskirties, kuri labai aiškiai susieta su Bendrųjų kompetencijų ugdymu („2.3.4. dalykų turiniu ugdyti kompetencijas“; „2.3.6. numatyti ugdymo(si) galimybes įvairiuose	Atsižvelgta. Lietuvių literatūra ir jos kontekstai, taip pat ir visuotinės literatūros kūriniai, jų

		kontekstuose“). Tad <i>Mokymo turinyje, Pasiekimų lygmenyse</i> turi atsispindėti <i>Bendrosiose kompetencijose</i> deklaruojami kontekstai, klojantys pamatą integralumui, siekiant mokiniui formuotis vientisą pasaulėvaizdį.	sąsajos su lietuvių literatūra ir kultūra bei veiklos, nurodytos pasiekimų aprašuose, kloja pamatą integralumui ir formuoja vientisą mokinio pasaulėvaizdį.
3.	LKLMS	Kadangi lietuvių kalbos ir literatūros mokomojo dalyko viena pagrindinių kompetencijų yra <i>Kultūrinė kompetencija</i> , tai pakeisti dalį mokymosi turinio, nagrinėjamus aspektus į tuos, kurie leistų mokiniui susipažinti su šiuolaikinėmis Europos literatūrinėmis ir kultūrinėmis tradicijomis, savo nacionalinę kultūrą suvokti ne siaurame, o platesniame, bendresniame Lietuvos ir pasaulio kontekste.	Atsižvelgta: 1. Su šiuolaikinėmis Europos literatūrinėmis ir kultūrinėmis tradicijomis supažindina Tarptautinė vaikų knygos diena Lietuvoje ir pasaulyje, Tarptautinė gimtosios kalbos diena. 2. Holokaustas buvo ne tik Lietuvoje, bet ir Europoje – apie tai kalba mūsų parinkti kūriniai. 3. Egzodas yra ne tik lietuvių kultūros, bet ir pasaulio reiškiny. 4. Į programą įtraukti kūriniai remiasi ir Europos literatūrinėmis ir kultūrinėmis tradicijomis. 5. Per savarankiško skaitymo pamokas mokytojas gali pasirinkti ir Lietuvos, ir Europos, viso pasaulio šiuolaikinius autorius. Tam gali pasitarnauti ir 30 proc. pasirenkamojo turinio, kurį mokytojas formuos savo nuožiūra. Jei jis matys aktualų europinį reiškinį, galės integruoti jį į savo mokomąjį turinį.
4.	LKLMS, „Lituanistų sambūris“	Jeigu laikomasi nuostatos, kad <i>Pasiekimų lygmenų</i> požymiai turi derėti su tarptautinio tyrimo PISA lygiais, tai jie turi būti perrašyti iš naujo. Būtina užtikrinti, kad mokiniai, kokioje mokykloje ar regione, iš kokių vadovėlių besimokytų, turėtų pakankamas galimybes įgyti aukštesnius pasiekimus, analizuodami daugiau ir vis sudėtingesnių kūrinių. Programos rengėjams siūlome atsižvelgti į kaimyninių šalių patirtį, projekte numatant ir aukštesnius reikalavimus mokinių ugdymosi pasiekimams.	Atsižvelgta. Skaitymo ir teksto supratimo (B.) pasiekimai yra perrašyti iš naujo, ypatingą dėmesį skiriant skaitymo strategijoms, kurios yra svarbi tarptautinio tyrimo PISA pateikiamų tekstų suvokimo dalis (žr. LKL BP B.4. pasiekimų aprašus).

			Mokymosi turinyje stengiamasi užtikrinti, kad mokiniai analizuotų vis sudėtingesnių kūrinių, numatyti aukštesni reikalavimai mokinių pasiekimams.
5.	LKLMS	Visiškai atsisakyti 5 skyriaus <i>Pasiekimų raida</i> kaip nereikalingo ir beprasmi.	Neatsižvelgta <i>Pasiekimų raida</i> yra privaloma BP dalis.
6.	LKLMS	Dalyko mokytojams <i>Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo bendrojoje programoje</i> būtų naudingas didaktikos skyrius <i>Metodai ir būdai, padėsiantys pasiekti aukštesnį lygį</i> .	Atsižvelgta. Įgyvendinimo rekomendacijose žr. 2 ir 4 skyrius.
7.	„Lituanistų sambūris“	Siūlome 5–6 klasėje padidinti literatūriniam ugdymui skiriamų pamokų skaičių iki 2 val. (74 pamokos per metus). Deja, projektas kelia mažiau ambicingus tikslus nei dabar galiojanti 2016 m. Lietuvių kalbos ir literatūros programa, bet ir išsikeltiems tikslams pasiekti vienos valandos per savaitę nepakanka. Kaip rodo mokslininkų atlikti tyrimai, skaitymas ugdo bendrąjį raštingumą.	Neatsižvelgta. Skaitymas iš tiesų ugdo bendrąjį raštingumą, ypač funkcinį ir kritinį, bet mums būtina kuo anksčiau (iki 14 metų) sustiprinti bazinį raštingumą, todėl 5–6 klasėse rekomenduojame daugiau dėmesio skirti kalbai (po 3 val. per savaitę), o 9–10 klasėse – literatūrai (po 3 val. per savaitę). Tokiu būdu bendras valandų, skiriamų kalbai ir literatūrai, skaičius 5–10 kl. liks nepakitęs, tik kitaip pasiskirstęs. (Kalbinio raštingumo apibūdinimą žr. Įgyvendinimo rekomendacijų 1 skyriuje.)
8.	„Lituanistų sambūris“	Siūlome tikslinti temines gijas, analizės aspektus, mažinti literatūros terminų, peržiūrėti Lietuvos kultūros reiškinių formuluotes.	Iš dalies atsižvelgta. Patikslintos teminės gijos, analizės aspektai, sumažintas literatūros terminų skaičius.
9.	„Lituanistų sambūris“	Literatūros pamokose neturi būti susiaurintas kultūrinės kompetencijos ugdymas 5–8 klasėje, išlaikant klasikos branduolį.	Atsižvelgta (pagal LKL PUBP rengimo koncepciją).
10.	Literatūros mokslininkų grupė	Kompetencijomis grįstas ugdymas turėtų įgalinti mokinių pagal savo galimybes veikti tikrovėje, o ne tik suteikti teorinių dalykinių žinių. Pateikto projekto pasiekimų raidos aprašuose neatskleista, kaip mokinio dalykinė veikla virsta kompetencija (gebėjimu veikti tikrovėje). Kartais pasiekimu laikomos tik dalykinės žinios (<i>vartoja sąvokas</i>), kartais – tik gebėjimai (<i>analizuoja</i>), o kartais – tik plika vertybinė nuostata (<i>vertina</i>). ... kompetencija yra žinių, gebėjimų ir vertybių visuma, todėl ir kompetencijų vertinimo	Atsižvelgta (pagal bendrą BP rengimo koncepciją). Visa literatūrinio ugdymo programa yra pagrįsta kompetencijomis (žr. LKL BP projekte 3. Kompetencijų ugdymas dalyku). Kompetencijų aprašuose akcentuojama mokinio veikla, o

		<p>aprašuose, nurodant pasiektą rezultatą, turi būti įvardijami visi šie trys sandai (pvz., <i>analizuodamas tekstą pasitelkęs literatūrinės sąvokas sukuria santykį su kūrinio pagal savo vertybines nuostatas</i>). Būtina keisti kompetencijų vertinimo matricą ir pagal ją formuoti kompetencijomis grįsto literatūrinio ugdymo programą.</p>	<p>pasiekimų raidos aprašuose matyti, kaip mokinio dalykinė veikla virsta kompetencija. Pasiekti rezultatai atsispindi mokiniui dalyvaujant kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime (žr. LKL BP projekte pasiekimą E3).</p>
11.	Literatūros mokslininkų grupė, Vilniaus kolegija	<p>Į mokinį ir jo poreikius bei prigimtį orientuota programa negali būti smulkmeniškai reglamentuojama. Siekiant sukurti kompetencijomis grįstą literatūrinio ugdymo programą, būtina detaliai įvardyti <i>kompetencijas</i>, kurias siekiama suteikti konkretaus amžiaus mokiniams, nurodyti <i>teminius aspektus</i>, bet nėra reikalo griežtai reglamentuoti privalomų autorių ir kūrinių. Siūlome 5–8 klasių programos projekte atsisakyti privalomų kūrinių, paliekant tik kompetencijų aprašus, bendrąsias temas ir konkrečiai amžiaus grupei <i>rekomenduojamos</i> literatūros sąrašus, iš kurių vadovėlių autoriai ir mokytojai galėtų pasirinkti tekstus, taikydami prie konkreto regiono, mokyklos specifikos, klasės ir individualių mokinių gebėjimų.</p> <p>5-8 klasės programoje atsisakyti privalomų tekstų, palikti tik siūlymus ir rekomendacijas. Galbūt pakaktų pateikti tematikas, nurodyti tam tikrus aspektus. Į siūlomų tekstų sąrašą įtraukti ne tik lietuvių literatūros tekstus, sukurtus iki XX a., bet ir naujausius lietuvių autorių tekstus ir būtinai siūlyti ir užsienio autorių tekstus. Siūlomą literatūrą klasifikuoti pagal aiškius kriterijus, kad pedagogams ir kitiems specialistams būtų lengviau atsirinkti, rasti tarpdalykinių sąsajų.</p>	<p>Neatsižvelgta. Negalima sutikti, kad LKL PUBP yra smulkmeniškai reglamentuojama. Privalomi kūriniai yra tik viena kategorija, kita – pasirenkamieji kūriniai, o pasirinkimas visais laisvėja (reikia pasirinkti vieną iš 3-4 siūlomų, dažnai rašoma „ar kitas kūrinys“, t. y. mokytojas prisitaiko prie klasės poreikių; be to, laisvam pasirinkimui yra palikta apie 30 proc. turinio). Negalima palikti tik rekomendacijų. Yra tam tikras nacionalinis kanonas, kurį jaunoji Lietuvos karta turi būti perskaičiusi. Mus kaip tautą ir valstybę vienija bendra patirtis, kultūra, bendros vertybės.</p> <p>Nacionalinio lygio programa kuriama Švietimo įstatyme įvardytiems švietimo tikslams įgyvendinti: „perteikti asmeniui tautinės ir etninės kultūros pagrindus, Europos ir pasaulio humanistinės kultūros tradicijas ir vertybes, laiduoti sąlygas asmens brandžiai tautinei savimonei, dorovinei, estetinei, mokslinei kultūrai, pasaulėžiūrai formuotis, taip pat garantuoti tautos, krašto kultūros tęstinumą, jos tapatybės išsaugojimą, nuolatinį jos vertybių kūrimą, puoselėti krašto atvirumą ir dialogiškumą“, o tai</p>

			pasiekama sąmoningai parenkant atitinkamus kūrinius.
12.	Literatūros mokslininkų grupė	9–10 klasių programoje greta rekomenduojamų jaunimo literatūros tekstų jau galėtų atsirasti ir klasikos kūrinių sąrašas, iš kurio mokytojas būtų laisvas pasirinkti nustatytą privalomų kūrinių kiekį. Šis siūlymas neprieštarauja Bendrųjų programų atnaujinimo gairėms, mat 47.3 punkte nurodytas Bendrųjų programų struktūros reikalavimas mokymosi turinį pateikti „išskiriant privalomą dalyko turinį (apie 70 procentų) ir pasirenkamą turinį (apie 30 procentų)“ yra taikomas <i>ugdymo turiniui</i> , o ne tekstams. Literatūrinio ugdymo turinio struktūrą sudaro temos, jų nagrinėjimo aspektai <i>ir</i> tekstai. Todėl temas ir jų nagrinėjimo aspektus reikėtų traktuoti kaip privalomą literatūrinio ugdymo turinį, o tekstus – kaip pasirenkamą. Palyginimui, matematikos pamokose yra reglamentuojamos privalomos temos, bet ne konkretūs uždaviniai. Tuo pačiu principu turėtų būti kuriamos ir kalbinio bei literatūrinio ugdymo programos.	Neatsižvelgta. Jeigu teigiama, kad „Literatūrinio ugdymo turinio struktūrą sudaro temos, jų nagrinėjimo aspektai <i>ir</i> tekstai“, tai ne tik temas ir nagrinėjimo aspektai, bet ir tekstai įeina į 70 ir 30 proc. turinio apimtį. Estetiškai vertingas kūrinys pats diktuoja temų ir problemų lauką, o ne atvirksčiai. Nėra jokio turinio be kūrinio. Kūrinys – pirmiau, tada randasi ir temos, ir problemos. Todėl negali būti temos privalomos, o tekstai „laisvai pasirenkami“, t. y. dirbtinai pritempiami prie temų. Literatūros kūrinys nėra pratimas ar uždavinys. Literatūros kūrinys yra unikalus.
13.	Literatūros mokslininkų grupė	Atsisakius detalaus skaityti privalomų tekstų išvardijimo programoje būtų išvengta esminio parengto programos atnaujinimo projekto trūkumo – <i>eklektiškos, meniškumo kriterijaus ir skaitytojų amžiaus psichologijos nepaisančios tekstų atrankos</i> . Kaip antai, septintokai akivaizdžiai stokoja kultūrinių kompetencijų ir gyvenimiškos patirties adekvačiai suvokti Vytauto Mačernio sonetus. Svarstyti, ar emociškai slegianti karo ir pokario metų egodokumentika (tremtinių atsiminimai, geto kalinių dienoraščiai) tinkama 8 klasės mokiniams. Siūlytume nukelti šią medžiagą į vyresnių (9–10) klasių programą. Visiškai nemotyvuotas filosofinio Bernardo Brazdžionio eilėraščio „Per pasaulį keliauja žmogus“ priskyrimas kelionių literatūros temai. Analogiškai vien tik pagal pavadinime esantį žodį „juokas“ prie komizmo temos nurodytas iš principo tragiškas Jameso Krūsso kūrinys „Timas Taleris, arba Parduotas juokas“. Čia paminėti tik keli neadekvačios, nekompetentingos tekstų atrankos pavyzdžiai. Nepagrįstas ir kai kurių autorių kartojimasis privalomų kūrinių sąrašuose. Kaip antai, Janinos Degutytės eilėraščiai kaip privalomi tekstai pasirodo net trijų klasių programose.	Neatsižvelgta. Kartais ne vien kūrinio meniškumas, bet ir kultūrinė bei socialinė vertė yra pagrindas kūriniui būti mokyklinėje programoje. LKL BP atnaujinimo grupėje dirba ir patyrusi vaikų literatūros specialistė, kuri išmano skaitytojų amžiaus psichologiją. Atrinkti V. Mačernio sonetai kaip tik atitinka jauno žmogaus (paauglio) psichologiją ir aktualijas. Apie karo ir pokario metų baisumus istorijos pamokose kalbama jau 5 kl. Be to, nagrinėjamos egodokumentikos autoriai buvo to paties amžiaus kaip dabartiniai aštuntokai.

			<p>B. Brazdžionio eilėraštis „Per pasaulį keliauja žmogus“ nėra laikomas kelionių literatūra (itineristika). Žmogaus gyvenimo kelionė yra literatūrinė metafora, kelionė yra vienas pagrindinių literatūros topų. Šis eilėraštis, kaip ir 2016 m. BP, pasirinktas kaip įvadas į kelionių literatūrą.</p> <p>Mokiniai turi suprasti, kad komizmo formų yra įvairių. Tai ne tik humoras, bet ir (auto)ironija, sarkazmas, groteskas ir kt. J. Krüso kūrinys „Timas Taleris, arba Parduotas juokas“ nėra vien tragiškas. Tai socialinis pamfletas, kuriame yra įvairių komizmo formų – ir ironijos, ir groteskinių vaizdų.</p> <p>J. Degutytės yra du privalomi eilėraščiai, kitur poetė minima tarp pasirenkamųjų autorių. J. Degutytės eilėraščiai yra labai meniški ir atitinka vaikų amžiaus tarpsnius.</p>
14.	Literatūros mokslininkų grupė	<p>Lietuvos švietimo dokumentuose nuolat akcentuojama įvairių dėstomų dalykų ugdymo turinio integracijos svarba, kaip galimybė priartinti mokymąsi prie gyvenimo, plėtoti bendrąsias mokinių kompetencijas, išvengti kartojimosi ir didelių mokymosi krūvių. Pateiktas programos projektas neišpildo šiuolaikinio ugdymo programoms keliamo turinio integruotumo reikalavimo. Pasigedome nuorodų, kurios temos galėtų būti siejamos su istorijos pamokomis, kaip dera etinių klausimų kėlimas su dorinio ugdymo pamokomis.</p>	<p>Atsižvelgta.</p> <p>Integracijos galimybės nurodomos Įgyvendinimo rekomendacijose. Integracinius ryšius suprantame skirtingai, todėl jie neretai tampa diskusijų objektu (pačiau žr. LKL BP įgyvendinimo rekomendacijų 3 sk.).</p>
15.	Literatūros mokslininkų grupė	<p>Tiek programos, tiek pasirenkamųjų modulių temos (daugiausia nukreiptos į tradicinio folkloro ir akademinio kanono studijas) neatliepia šiuolaikinės kultūros tendencijų, stokoja įtraukčių ir mokiniams aktualių temų, kurios būtų susijusios su jų patirtimis, leistų savarankiškai ir kritiškai reikšti mintis aktualiais klausimais.</p> <p>Siūlome: Moduliai 6 kl.</p>	<p>Moduliai nėra privalomi. Jie visiškai laisvai pasirenkami, gali būti pačių mokytojų kuriami, atsižvelgiant į aplinką, kurioje dirba.</p>

	<p>Skaitymo suvokimo gilinimas: pasirinktos knygos iliustracijų kūrimas (integruota su dailės pamokomis).</p> <p>Kūrybinis rašymas: trumpų grožinių ir publicistinių, multimodalinių tekstų kūrimas.</p> <p>Moduliai 9 kl.</p> <p>Mokyklinis teatras: sceninė kalba, sceniniai etiudai, pasirinktos pjesės pastatymas. Galima prijungti scenografiją ir kostiumų kūrimą – integruota su dailės ir technologijų pamokomis).</p> <p>Dainų tekstai: dainuojamosios poezijos ir kitų šiuolaikinių muzikos žanrų teksto ir melodijos sąveikos analizė; individuali arba grupinė kūryba (integruota su muzika), poezijos slemas.</p> <p>Mažoji vertėjų akademija: trumpų, nesudėtingų tekstų (ištraukų) vertimo pratybos (integruota su užsienio k.).</p>	<p>6 klasėje siūlomas pasirinktos knygos iliustracijų kūrimas – tai dailės pamokų objektas. Literatūros pamokose – tai tik viena iš galimų veiklų. Tokia dailės ir literatūros pamokų integracija jau numatyta.</p> <p>Į kitus siūlomus modulius galima pažvelgti kaip į dalykų integracijos galimybes konkrečioje mokykloje esant palankioms aplinkybėms.</p>
--	--	--

16.	Literatūros mokslininkų grupė	Lietuvių kalbos ir literatūros pamokose ugdomų kompetencijų matrica					<p>Neatsižvelgta.</p> <p>BP atnaujinama pagal <i>Gairėse</i> nurodytą koncepciją.</p> <p>BP remiamasi kompetencijomis, o pasiekimai numato tam tikrų kompetencijų raiškos intensyvumą.</p> <p>Siūloma matrica gali būti naudinga pamokų planavimui.</p>		
		KOMPETENCIJA	PAŽINIMO KOMPETENCIJA	KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA	PILIETINĖ KOMPETENCIJA	SOCIOEMOCINĖ KOMPETENCIJA		KULTŪRINĖ KOMPETENCIJA	KŪRYBIŠKUMO KOMPETENCIJA
		<p>MOKINIO VEIKLA PER LITERATŪROS PAMOKAS 6 kl.*</p>	<p>Mokiniai mokosi naudoti šaltiniais reikalingos medžiagos (grožinės literatūros tekstų, multimodalinių tekstų ir tekstų apie juos) paieškai.</p>	<p>Mokiniai tobulina skaitymo ir analizės gebėjimus, mokydami atskirti įvairias tekstų rūšis pagal skiriamuosius požymius (kompozicija, vaizdų išdėstymo vizualiuosiuose tekstuose ir pan.).</p>	<p>Mokiniai analizuoja literatūros kūrinių turinį, identifikuoja problemas ir idėjas.</p>	<p>Mokiniai mokosi glaustai analizuoti perskaitytą tekstą, išskirdami svarbiausius teksto psichologinius ir vertybinius aspektus, bei sieti tekstus su asmenine patirtimi.</p>		<p>Mokiniai skaito pasaulio ir Lietuvos vaikų ir jaunimo literatūros klasikos tekstus bei juos interpretuoja, tyrinėja ir tarpusavyje lygina įvairių kultūrų pasakojimus.</p>	<p>Pasitelkę skaitomų tekstų modelius, mokiniai mokosi kurti literatūrinius, samprotavimo, multimodalinius tekstus (dramos, prozos ir poezijos).</p>
<p>MOKINIO VEIKLA PER LITERATŪROS PAMOKAS 9 kl.</p>	<p>Ieškodami reikalingos medžiagos (grožinės literatūros tekstų, multimodalinių tekstų ir tekstų apie juos), mokiniai mokosi adekvačiai pasirinkti ir remtis informacijos šaltiniais.</p>	<p>Mokiniai mokosi analizuoti, interpretuoti ir kritiškai vertinti poezijos, prozos, dramaturgijos, eseistikos ir publicistikos tekstus ar jų fragmentus, multimodalinius tekstus, išryškindami temas, problemas, retorines figūras, teksto raišką, mokosi argumentuotai išsakyti nuomonę apie tekstų turinį ir formą.</p>	<p>Mokiniai mokosi literatūros kūrinių suvokti istoriniuose ir socialiniuose kontekstuose, sieti teksto temas ir problemas su tam tikro laikotarpio visuomenėje vykstančiais procesais.</p>	<p>Mokosi analizuoti kūrinių kreipdami dėmesį į tekste perteikiamus estetinius ir vertybinius išitkinimus, gilinasi į sudėtingesnius veikėjų psichologinius portretus, reflektuoja savo pačių skaitymo patirtis.</p>	<p>Mokiniai skaito ir susipažįsta su Lietuvos bei pasaulio jaunimo literatūros ir akademinio kanono tekstais, sužino apie skirtingų kultūros epochų tekstų panašumus ir skirtumus, literatūrinių ir kultūrinių judėjimų bruožus, temų ir raiškos būdų istorinę kaitą.</p>	<p>Mokiniai rašo grožinius, samprotavimo ir multimodalinius tekstus aktualia tema savitu stiliumi ar pastišo principu, juos vertina.</p>			

		BENDRAJA KOMPETE NCIJA RODANTIS REZULTAT AS**	Kelia hipotezes ir remdamiesi šaltiniais jas pagrindžia arba atmeta.	Analizuoja įvairaus pobūdžio tekstus ir kitus kultūros reiškinius, jų pagrindu kuria argumentus, juos naudoja diskusijose.	Paaškina visuomeninių problemų aktualumą asmeninėje ir socialinėje tikrovėje, vertina jų svarbą.	Atpažįsta ir įvardija savo emocinį santykį su tikrovės objektais, kitų žmonių jausmus.	Atpažįsta įvairius kultūrinius kontekstus, suvokia ir paaškina jų reikšmę žmogaus ir bendruomenės tapatybei.	Randa savitus kūrybinius teksto rašymo būdus.	
17.	Literatūros mokslininkų grupė	<p>Mokymo metodai ir būdai 6 kl.</p> <p>Skaitymo įgūdžių tobulinimas: mokymasis garsiai skaityti priešais auditoriją savo paties ir/ar kito autoriaus parašytą tekstą.</p> <p>Mokymasis įsiminti ir deklamuoti eilėraščius.</p> <p>Skaitymas vaidmenimis, vaidyba (gestai, mimika).</p> <p>Teksto suvokimas: aiškintis nesuprantamus žodžius, ieškoti tam tikrų teksto vietų, pasibraukti, atsakyti į klausimus apie tekstą, bandyti atpasakoti tekstą išskiriant svarbiausius aspektus.</p> <p>Lankymasis fizinėse ir elektroninėse bibliotekose ir knygynuose (knygų paieškos principai, bibliotekų kaip skaitymo ir literatūrinių susitikimų erdvės pristatymas).</p> <p>Praktinis knygos kūrimo (rašymas, redagavimas, iliustravimas, reklamavimas, recenzavimas) pažinimas; lankymasis leidyklose, spaustuvėse arba specialistų dalyvavimas pamokose.</p> <p>Literatūros klasikos ekranizacija (peržiūra, aptarimas, bandymas atskiras scenas režisuoti, vaidinti, filmuoti patiems).</p> <p>Šaltinių paieška, atranka ir naudojimas.</p> <p>„Knygų klubas“: mokymasis reikšti argumentuotą nuomonę apie perskaitytą tekstą.</p>							<p>Atsižvelgta.</p> <p>2016 m. LKL PUBP siūlomas veiklų spektras yra gerokai platesnis ir aprėpia šiuos pasiūlymus.</p> <p>Visos ugdymo veiklos („mokymo metodai ir būdai“) iš 2016 m. LKL PUBP perkelti į atnaujinamos LKL PUBP įgyvendinimo rekomendacijas (žr. 4 sk.).</p>
18.	Literatūros mokslininkų grupė	<p>Skaitomų tekstų rūšys 6 kl.</p> <p>Smulkioji proza: folklorinės ir literatūrinės pasakos bei sakmės, apsakymai (gebėjimas atpasakoti siužetą)</p> <p>Amžiaus grupei tinkami eilėraščiai</p> <p>Nuotykių romanas, detektyvas</p> <p>Publicistika ir eseistika</p> <p>Komiksai ir kiti vizualieji tekstai</p>							<p>Atsižvelgta (pagal LKL PUBP atnaujinimo koncepciją).</p> <p>Folklorinės ir literatūrinės pasakos – 5 klasėje.</p> <p>Sakmės, apsakymai – 6 klasėje.</p> <p>Amžiaus grupei tinkami eilėraščiai – kiekvienoje klasėje.</p> <p>Nuotykių romanas su detektyvo elementais – 6 ir 7 klasėse.</p> <p>Publicistika ir eseistika – 5, 6, 9 klasėse.</p> <p>Komiksai ir kiti vizualieji tekstai – 5 ir 9 klasėse.</p>
19.	Literatūros mokslininkų grupė	<p>Rekomenduojami skaitiniai 6 kl.</p> <p>Anušauskaitė, Miglė, Jord, Gerda, „10 litų“</p> <p>Babbitt, Natalie, „Amžinieji Takiai“</p>							<p>Atsižvelgta.</p> <p>Siūlomi rekomenduojami skaitiniai 6 klasei – tai iš esmės K. Urbos sudarytas</p>

	<p>Brubaker Bradley, Kimberly, „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“ Bürger, Gottfried August, „Barono Miunhauzeno nuotyčiai“ Carroll, Lewis, „Alisa Veidrodžio karalystėje ir ką ji ten rado“ Craft, Jerry, „Naujokas“ DiCamillo, Kate, „Tigro šuolis“ Donnelly, Elfie, „Sudie, seneli, ištariau aš tyliai“ Dovydenas, Liudas, „Jaujos pasakos“ Edge, Christopher, „Kiti Albio Braitto pasauliai“ Ende, Michael, „Bėglinė istorija“ Erlickas, Juozas, „Bobutė iš Paryžiaus“, „Bilietas iš dangaus, arba Jono Grigo kelionė greituoju traukiniu“ Gripe, Maria, „Nepaprasta Agnesės Sesilijos istorija“ Hauff, Wilhelm, „Pasakos“ Janosch, „Brolių Grimų pasakos kitaip“ Jautakė, Ona, „Kai aš buvau Kleo“ „Kaip atsirado žemė“ (Lietuvių etiologinės sakmės) Kukulas, Valdas, „Vėjo birbynė“ Lagerlöf, Selma, „Stebuklingosios Nilso kelionės“ Leonard, M. G., „Vabalų berniukas“ Lindgren, Astrid, „Broliai Liūtaširdžiai“ Lindgren, Astrid, „Ronja plėšiko duktė“ Liobytė, Aldona, „Pasaka apie narsią Vilniaus mergaitę ir galvažudį Žaliabarzdį“ London, Jack, „Baltoji Iltis“ Lowry, Lois, „Suskaičiuotos žvaigždės“ de Mari, Silvana, „Paskutinis elfas“ Marčėnas, Aidas, „Žmogaus žvaigždė“ Marshall, Alan, „Aš moku šokinėti per balas“ Masini, Beatrice, „Miško vaikai“ Morkūnas, Gendrutis, „Grįžimo istorija“ Mowat, Farley, „Šuo, kuris nenorėjo būti šunimi“ Nöstlinger, Christine, „Pirmadienį viskas kitaip“ Ohlsson, Kristina, „Stiklo vaikai“ Palacio, R. J., „Stebuklas“ Palčinskaitė, Violeta, „Muzika troliui“ Park, Barbara, „Čia buvo Mikas Hartas“ Paterson, Katherine, „Tiltas į Terabitiją“ Paulsen, Gary, „Brajano kirvis“ Poznanski, Ursula, „Erebas“ Pratchett, Terry, „Mažieji laisvūnai“ Saja, Kazys, „Gvidono apsiaustas“ Skučaitė, Ramutė, „Tai priimkit, kas priklauso“ Stead, Rebecca, „Kai surasi mane“ Stevenson, Robert Louis, „Lobių sala“ „Sužeistas vėjas“ (Lietuvių liaudies mitologinės sakmės) Tarasenska, Petras, „Pabėgimas“ Twain, Mark, „Heklberio Fino nuotyčiai“</p>	<p>sąrašas „Mokiniam rekomenduojamos knygos: 1–10 klasei“, išleistas 2019 m. kaip „Rubinaičio“ priedas. Šiuo sąrašu mokytojai jau naudojasi, siūlydami mokiniams savarankiško skaitymo knygas.</p> <p>LKL PUBP įgyvendinimo rekomendacijose (žr. 5 sk.) visoms klasėms sudaryti geriausių, pagal amžių tinkamų knygų sąrašai (po 20 knygų), į kuriuos įtraukta ir naujausios literatūros.</p> <p>Mokytojai ir mokiniai gali pasirinkti ir kitus jiems tinkamus kūrinius.</p>
--	---	---

		<p>Vainilaitis, Martynas, „Sidabrinė kultūvėlė“ Vaitkevičiūtė, Daiva, „Marius Pietaris ir Burtų knyga“ Vaitkevičiūtė, Daiva, „Trise prieš mafiją“ Verne, Jules, „Aplink Žemę per 80 dienų“ Wells, Herbert George, „Nematomas žmogus“ Wilde, Oscar, „Laimingasis princas ir kitos pasakos“ Wilson, Jacqueline, „Vidurnaktis“ Žilinskas, Justinas, „Kaukas Gugis ir kerų karas“.</p>	
20.	Literatūros mokslininkų grupė	<p>Mokymo metodai ir būdai 9 kl.</p> <p>Tekstų analizės įgūdžių gilinimas: teksto atpasakojimas, svarbiausių aspektų išskyrimas, turinio ir formos ypatumų aptarimas, kreipiant dėmesį į literatūrinės kalbos vartojimą, retorinių figūrų funkcijas.</p> <p>Susipažinimas su pagrindinėmis lietuvių literatūros kanono figūromis, kultūros epochomis ir meno kryptimis.</p> <p>Savarankiška informacijos paieška ir atranka įvairiose šaltinių grupėse. Mokymasis atskirti patikimą informaciją nuo nepatikimos, manipuliacinių technikų (paslėptos reklamos, propagandos, patyčių) atpažinimas.</p> <p>Apsilankymas teatro spektaklyje, jo aptarimas, spektaklio recenzija.</p> <p>Vizualios analizės (ilustruojant, animuojant, kuriant koliažus).</p> <p>Dokumentinių tekstų, jų skaitymo ir interpretavimo specifika. Laiško, autobiografijos rašymas.</p>	<p>Atsižvelgta.</p> <p>LKL PUBP įgyvendinimo rekomendacijose pateiktas veiklų spektras yra gerokai platesnis už šiuos pasiūlymus.</p> <p>Be to, čia siūlomi ne tiek mokymo metodai ir būdai, kiek pats mokymo turinys (retorinių figūrų funkcijos, lietuvių literatūros kanono figūros, kultūros epochos, meno kryptys, manipuliacinės technikos, dokumentiniai tekstai...). Visa tai taip pat yra įtraukta į LKL PUBP.</p>
21.	Literatūros mokslininkų grupė	<p>Tekstų rūšys 9 kl.</p> <p>Poezija: meilės lyrika Drama Romanas, smulkioji proza (Ego)dokumentika: (auto)biografija, dienoraštis, laiškas. Multimodaliniai tekstai (dainuojamoji poezija, audiovizualiniai projektai, muzikos klipai).</p>	<p>Atsižvelgta.</p> <p>Visos šios tekstų rūšys yra LKL PUBP, tik nebūtinai 9 klasėje.</p>
22.	Literatūros mokslininkų grupė	<p>Rekomenduojami skaitiniai 9 kl.</p> <p>Baranauskas, Antanas, „Anykščių šilelis“ Binkis, Kazys, „Utos“ Donelaitis, Kristijonas, „Metai“ (ištraukos) Frank, Anne, „Dienoraštis“ Grinkevičiūtė, Dalia, „Atsiminimai“ arba „Lietuviai prie Laptevų jūros“ Hemingway, Ernest, „Senis ir jūra“ Klasikinis haiku (pasirinktos eilės iš rinkinių „Drugelis sniege“, „Septintasis mėnulis“, „Senovės Rytų poezija“) Lee, Harper, „Nežudyk strazdo giesmininko“ Maironis, „Pavasario balsai“ (pasirinkti eilėraščiai) Mačernis, Vytautas, „Sonetai“ (pasirinkti eilėraščiai)</p>	<p>Atsižvelgta.</p> <p>Pateikti rekomenduojami skaitiniai 9 klasei – tai iš esmės Kęstučio Urbos sudarytas sąrašas „Mokiniam rekomenduojamos knygos: 1–10 klasei“, išleistas 2019 m. kaip „Rubinaičio“ priedas.</p> <p>Šiuo sąrašu jau naudojasi mokytojai, siūlydami mokiniams savarankiško skaitymo knygas.</p>

		<p>de Maupassant, Guy, pasirinkta novelė iš rinkinių „Mėnesiena“, „Orla ir kitos novelės“, „Novelės“, „Nenaudingas grožis“, „Alyvų laukas“ ir kt. Nėris, Salomėja, „Diemedžiu žydėsiu“ (pasirinkti eilėraščiai) Remarque, Erich Maria, „Vakarų fronte nieko naujo“ Shakespeare, William, „Romeo ir Džiuljeta“ Šaltenis, Saulius, apysaka „Riešutų duona“ arba apsakymai „Amžinai žaliuojantis klevas“, „Atminimo cukrus“ pasirinktinai Šeinius, Ignas, „Kuprelis“ Alexie, Sherman, „Absoliučiai tikras pusės etato indėno dienoraštis“ Bach, Richard, „Džonatanas Livingstonas Žuvėdra“ Bowler, Tim, „Upės sūnus“ Bubnys, Vytautas, „Arberonas“ Burgess, Melvin, „Heroinas“ Creech, Sharon, „Du mėnesiai kelio“ Dirgėla, Dainius, „Stebėto jo užrašai“ Forester, C. S., „Mičmanas Hornbloueris“ Grajuskas, Gintaras, „Kaulinė dūdelė“ Haddon, Mark, „Tas keistas nutikimas šuniui naktį“ Ivanauskaitė, Jurga, „Pakalnučių metai“ Jord, Gerda, „Gertrūda. Grafinis Y kartos dienoraštis“ Juknaitė, Vanda, „Išsiduosi. Balsu“ Krug, Nora, „Heimat“ Kunčinas, Jurgis, „Baltųjų sūrių naktis“ Lowry, Lois, „Mėlyna sruoga“ Opolskaitė, Daina, „Ir vienąkart, Riči“ Riggs, Ransom, „Ypatingų vaikų namai“ Salinger, Jerome, „Rugiuose prie bedugnės“ Shelley, Mary, „Frankenšteinas“ Stevenson, Robert Louis, „Nepaprasta daktaro Džekilo ir misterio Haido istorija“ Stocker, Bram, „Drakula“ Širvys, Paulius, „Ilgesys – tai giesmė“ Tolkien, J. R. R., „Žiedų valdovas“ Vallik, Aidi, „Kaip laikaisi, Ana?“ Varslauskaitė, Laura, „Mano didelis mažas Aš“ Voynich, Ethel Lilian, „Gyls“.</p>	<p>LKL PUBP Įgyvendinimo rekomendacijose visoms klasėms paskelbti knygų sąrašai, į kuriuos įtraukta ir naujausios literatūros.</p> <p>Mokytojai ir mokiniai gali pasirinkti ir kitus jiems tinkamus kūrinius.</p>
23.	Vilniaus kolegija	<p>Manytume, jog būtina išsigrįninti programos tikslą. Svarbu, jog ugdymas literatūra apimtu „Geros mokyklos koncepcijoje“ (2015) įvardintas rezultatų rūšis: asmenybės brandinimą, pasiekimus ir pažangą, išlaikant koncepcijoje apibrėžtą jų sampratą.</p>	<p>Atsižvelgta. Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo tikslas – padėti mokiniams suvokti ir ugdyti lietuvių kalbą kaip svarbią savo tapatybės dalį, Lietuvos visuomenės bendravimo būdą; atrasti literatūrą kaip asmeninei egzistencijai svarbią kultūros sritį, ugdyti savarankišką kritinį mąstymą</p>

			ir kūrybišką požiūrį į literatūrą; išplėtoti gebėjimus kalbėti ir rašyti aiškia, taisyklinga ir turtinga kalba, suvokti save kaip lietuvių kalbos, literatūros ir kultūros paveldėtoją, puoselėtoją ir kūrėją; ugdytis laisvo, atsakingo asmens savimonę ir savivertę. (LKL BP, 2.1.)
24.	Vilniaus kolegija	Svarbu, kad literatūra skatintų paauglius skaityti, taigi yra būtina parinkti aktualius, patrauklius, atitinkančius mokinių amžiaus tarpsnį ir netgi kontekstą, kūrinius. Literatūrologai yra išskyrę, kas būdinga ir aktualu kiekvienam amžiaus tarpsniui, būtina į tai atsižvelgti. Kol kas projekte beveik neatsižvelgiama į amžiaus tarpsnio ypatumus.	Atsižvelgta. LKL BP atnaujinimo grupėje kaip tik ir dirba literatūrologė, patyrusi vaikų ir jaunimo literatūros specialistė, kuri, parinkdama tiek privalomą, tiek rekomenduojamą literatūrą, atsižvelgė į kiekvieną mokinių amžiaus tarpsnį.
25.	Vilniaus kolegija	Tikėtis, kad tekstai, kuriuos skaitė seneliai ir kurie siūlomi skaityti XXI amžiaus vaikams, kurie gyvena kitokiame pasaulyje, sprendžia kitokias problemas, kažin ar bus aktualūs ir praktiškai šiuo metu programoje numatomas tikslas bus įgyvendintas. Tikrai ne tekstų skaitymas palaiko kartų ryšį, o mūsų, suaugusiųjų noras, ne atbaidyti nuo skaitymo, o pasiūlyti aktualius tekstus. Kai kurie siūlomi tekstai gali būti nagrinėjami tik aukštesnėse klasėse, kai mokiniai jau pakankamai brandūs į skaitymą geba žvelgti ir iš kitos – tyrinėtojo perspektyvos, kai to skaitomo teksto nagrinėjimo tikslas – geresnis savo tautos istorijos konteksto, mentaliteto pažinimas.	Neatsižvelgta. Pagrindiniai kūriniai nesikeičia šimtmečiais, dėl to jie ir užtikrina kultūros tęstinumą, kartų ryšį. Išsijausti į kitos epochos kalbą, suprasti žmogų, kalbos diachroniją, kaitą – tai yra vertybė. Vokiečiai skaito Gėtę, Šilerį, britai – Šekspyrą, Dikensą, rusai - Puškiną, Tolstojų, Dostojevskį – visų jų <i>laikai</i> jau praėję. Visi brangina savo šaknis... Pagrindinį ugdymą baigęs mokinys turi būti susipažinęs su svarbiausiais mūsų literatūros ir kultūros tekstais.
26.	Vilniaus kolegija	Programos rengėjų išsakytas argumentas, kad negalima tik mokinių norų tenkinti, atrodo, liudija, jog taip ir nepavyksta pakeisti požiūrio, kad ugdant svarbiau ne pats dalykas, o mokinys. Jau BUP turi signalizuoti, kad ugdymas orientuotas į mokinį, o ne į dalyką.	Atsižvelgta. Kaip tik mąstoma apie mokinį, apie tai, kokias vertybes jis išsiugdys. Literatūra yra vertybinė disciplina. Literatūra pati savaime ugdo žmogų, todėl reikia atsakingai ją rinktis.
27.	Vilniaus kolegija	5-oji klasė yra labai jautrus laikas. Nuolat klausiama: kas nutinka, kad vaikai šioje klasėje praranda mokymosi džiaugsmą. Ar viena iš priežasčių nėra tai, jog nebematome mokinių, o kreipiame dėmesį į dalyką ir į tai, kas MUMS atrodo svarbu ir aktualu? Bėda ta, kad, tikėtina,	Neatsižvelgta. Nebūtinai tai, kas naujausia, yra vertingiausia. Daug knygų pasirodo ir

		mokytojai nesidomi, o gal ir nebespėja domėtis naujausia literatūra, skirta paaugliams ir jaunimui. Tad BUP turėtų būti ta vieta, kuri turėtų siūlyti naujoves.	nevertingų, balastinių. Knygos turi būti laiko patikrintos. Naujovių yra integruota į savarankiško skaitymo sąrašus (žr. Įgyvendinimo rekomendacijų 5 skyrių).
28.	Vilniaus kolegija	Nesuprantama, kodėl siekiant ugdyti kultūrinę kompetenciją, tiek mažai dėmesio skiriama vertingiems pasaulinės vaikų literatūros tekstams? Tikriausiai esame užstrigę praeities nuovokoje, kas yra vertinga literatūra LIETUVOS vaikams. Bet juk esame šiuolaikinės kultūros dalyviai, ir negalime būti atsiriboję nuo to, kas toje kultūroje vyksta. Iš esmės privalomos literatūros sąraše privalomų užsienio literatūros tekstų nėra. Ar tikrai pasaulinio pripažinimo sulaukę autoriai nėra verti mūsų augančios kartos akių ir dėmesio? Kita su tuo susijusi problema – Lietuvos vaikai nėra vien lietuviai, todėl perdėtas tik savo tautos tekstų akcentavimas nesudaro galimybių ir kitų tautų ir kultūrų vaikams formuoti savąjį identitetą, jaustis pripažintais ir svarbiais Lietuvos visuomenės nariais.	Neatsižvelgta. Kitos vietos pasaulyje lietuvių kalbai ir literatūrai nėra! LIETUVOS vaikams – tiek lietuviams, tiek nelietuviams – turi būti svarbi Lietuvos istorija, kultūra ir literatūra. Lietuvių vaikų literatūra turi ką pasiūlyti ir Lietuvoje gyvenantiems kitataučiams. Pvz., Vytautė Žilinskaitė – pasaulinio lygio kūrėja. BP yra numatyta ir visuotinės vaikų literatūros kūrinių, o 30 proc. laisvas turinys leis pasirinkti skaityti ką tik nori. Tautinių bendrijų mokiniai mokosi savo gimtąją kalbą ir literatūrą, savąjį tautinį identitetą ten ir formuojasi.
29.	Vilniaus kolegija	Abejotina, ar tikrai literatūros dalyko objektas yra liaudies dainos. Tikėtina, jog tai yra muzikos dalyko objektas, nes daina neatsiejama nuo jos atlikimo. Kai į literatūros programą sudedama viskas, kas tik įmanoma: ir tautosaka, ir viešos kalbos (kas, manytume, labiau sietina su etikos, pilietiškumo ar istorijos dalykais), kyla klausimas: kas mums svarbu: apimtis ir kiekis, ar gylis ir kokybė?	Neatsižvelgta. Liaudies dainos – poetiniai tekstai, mūsų literatūros, poetinės kalbos mokykla. Viešosios kalbos būtinos mokant sakytinės kalbos. Tai ir integracija su istorijos, etikos ir pilietiškumo dalykais. Be to, visoje LKL PUBP iš viso yra tik keturios dainos ir dvi viešosios kalbos...
30.	Vilniaus kolegija	Skaitant programą ir matant jos apimtis tvyro jausena, jog bijoma, kad programa bus per menkos apimties ar per lengva. Jau dabar vaikai skaito santrumpas, nes nebeaprėpia visų dalykų ugdymo turinio. Susidaro įspūdis, kad programos rengėjai stengiasi šia programa parengti ir pasirinkti būsimuosius filologus ir literatūrologus...	Neatsižvelgta. Žr. 4 ir 11 siūlymus ir komentarus.
31.	Vilniaus kolegija	Kyla klausimas dėl programos pritaikymo visiems ir kiekvienam. Iššūkių su programa patiria tautinių mažumų, imigrantų vaikai, mokiniai, turintys mokymosi sunkumų. Verta nepamiršti, jog pagal šią programą mokysis ir klausos negalią turintys vaikai. Jei	Neatsižvelgta.

		deklaruojama, kad mums rūpi visi ir kiekvienas, tai programoje turi būti numatytas pritaikomumas, nes šie vaikai tekstus supranta kiek kitaip būtent dėl turimos negalios.	Visos BP yra adaptuojamos ir modifikuojamos pagal specialiuosius poreikius.
32.	Vilniaus kolegija	<p>Literatūra tikrai yra įvairi. Tačiau, tai, kas numatyta 8-tos klasės programoje, kelia susirūpinimą. Per didelė apimtis paaugliui, kuriam ir perėjimas iš paauglystės į jaunuolio gyvenimą yra sudėtingas laikas. Sudarant programas tikrai verta konsultuotis ir su vaikų psichologiją išmanančiais specialistais.</p> <p>Iš esmės, ne tik 8-os klasės, bet ir visoje programoje, dominuoja skausmo, pesimizmo, melancholijos gaidos. Akivaizdu, kad tai daro neigiamą poveikį ne tik santykio su skaitymu kūrimui, bet ir vaiko psichologiniam vystymuisi.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Paauglys mokyklos suole turi būti rengiamas gyvenimui. Literatūra moko išgyventi baimę, suprasti ir priimti pasaulio įvairumą. Per istorijos pamokas mokinys taip pat susipažįsta su karo ir kitais baisumais, o visuotinė literatūra paaugliams irgi kalba apie labai sudėtingas gyvenimo problemas.</p> <p><i>Vaiko raidos apraše</i> nurodoma, kad 15-metis „konstruoja sudėtingas abstrakčių sąvokų sistemas; geba įvertinti reiškinių istorinę perspektyvą (individo, šeimos, tautos, pasaulio kontekstu); geba atskirti logiškas ir nelogiškas išvadas; samprotauja apie idealus, tobulybę; apmąsto alternatyvias visuomenines, religines, moralines sistemas.“ Kaip žinome, ugdyme dera orientuotis į artimiausio vystymosi zoną (L. Vygotskis), o 8-okai kaip tik yra 14–15 metų.</p> <p>Dėl socialinės-emocinės raidos <i>Vaiko raidos apraše</i> akcentuojama, kad jau 13-14 metų paauglys „pradedą aktyviai konstruoti savo religinę, etinę sampratą, rūpintis globaliomis visuomenės problemomis“.</p>
33.	Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų	<p>5 kl.</p> <p>Laikmečiu, žodynu nuo šiuolaikinio vaiko nutolę atvirai didaktiški kūriniai: Valančius „Mikė melagėlis“, S. Stanevičius „Žmogus ir levas“.</p> <p>Perkrauta programa, kurioje gali dominuoti tik poveikio paradigma.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>S. Stanevičius „Žmogus ir levas“ yra pasakėčia. o pasakėčia negali būti nedidaktiška. Didaktinis apsakymas yra specifinė apsakymo atmaina. 5 klasėje mokiniai kaip tik ir yra supažindinami su</p>

	metodinis būrelis		didaktikos klasika, kuri yra be reikalo „akmenimis apmėtyta“. Ji vaikų literatūroje turi savo vietą, tai ugdymo priemonė, gera pradžia tolimesnėms literatūros studijoms. Be to, posakis <i>Mikė melagėlis yra</i> tapęs tam tikra sparnuota fraze, taigi turi ir kultūrinių teisių.
34.	Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų metodinis būrelis	Ar tikrai 6 klasėje tiek dėmesio literatūros ir kultūros istorijai, kai 5 klasėje užsienio autorių didelės apimties kūriniais buvo skirtos 4 pamokos? Iš dalies šitas sąrašas neatitinka pagrindinių rekomendacijų ir kompetencijų, kurios turėtų būti esminė kryptis. (Žr. Vaiko raidos, pažinimo ir pilietiškumo kompetencijų aprašus.)	Neatsižvelgta. 6 klasėje atskleidžiama žodžio meno paskirtis. Viena jų – <i>telkti</i> žmones ir <i>keisti</i> gyvenimą (pavyzdys – lietuvių tautinis atgimimas XIX–XX a. pr.). Todėl pagal koncepciją čia privalo būti literatūros ir kultūros istorijos intarpas.
35.	Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų metodinis būrelis	7 klasė J. Biliūnas „Laimės žiburys“ – retorinis patosas, revoliucijos romantizavimas, kyla autentiškumo klausimas, sąsajos su M. Gorkio ir V. Veresajevio kūriniais. V. Mačernis – sonetai. Per sudėtinga filosofinė lyrika. K. Binkis „Atžalynas“ – dramaturgiškai silpnas, didaktiškas veikalas, nėra charakterių kitimo. Istorinis kontekstas tolimas dabartiniam septintokui. B. Brazdžionis septintokui - poezija ir asmenybė. Abejonių kelia dėl atviros didaktikos ir deklaratyvumo. Gal galima palikti pasirinkimą. J. Mekas – labai įdomi asmenybė, labai vertinga veikla, bet ne septintoje klasėje.	Neatsižvelgta. Toks J. Biliūno „Laimės žiburio“ traktavimas ateina iš sovietinio literatūros suvokimo (M. Lukšienė apie „Laimės žiburį“ rašė 1956 m.). Iš tiesų kūrinyje prasmės kuria aiškiai matomas tautosakinis, krikščioniškasis ir Lietuvos istorijos kontekstas (1905 metai). Prieš mirtį J. Biliūnas skaitė Bibliją... (Dar žr.: Vaitiekūnas D. Keliaprasmiš pasakojimas: Jono Biliūno „Laimės žiburys“. – Teksto slėpiniai. 2009, Nr. 12, p. 5-16. Internetė: https://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367169403551/datastream/s/DS.002.0.01.ARTIC/content). Kaip jau minėta (žr. atsakymą į 13 pastabą), atrinkti V. Mačernio sonetai atitinka jauno žmogaus (paauglio) psichologiją ir aktualijas. <i>Vaiko raidos apraše</i> teigiama, kad 13-14 metų vaikai pradeda analizuoti

			<p>skaitomo teksto paslėptą prasmę ir simbolius.</p> <p>K. Binkio „Atžalynas“ – klasikinis jaunimo literatūros tekstas. Vaizduojama klasė, vaikų ir tėvų santykiai; aktuali moralinė problematika nėra pasenusi. Tai drama, turinti aiškius vertybinius kriterijus.</p> <p>B. Brazdžionio lyrika yra atvirai pilietinio pobūdžio. Mokiniai turi susipažinti ir su tokio tipo – deklaratyvia lyrika.</p> <p>Kaip liudija mokytojai praktikai, J. Mekas septintoje klasėje yra įdomus. Aukštesniųjų gebėjimų mokiniams turime sudaryti galimybes skaityti ir sudėtingesnę literatūrą.</p>
36.	Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų metodinis būrelis	<p>8 klasė</p> <p>Vaiko raidos apraše akcentuojama, kad ironija, saviironija tuo metu suprantama, aktualu, o gebėjimas įvertinti istorinę perspektyvą dar silpnai išreikštas. Programoje siūlomi kūriniai neatsižvelgiant į tas rekomendacijas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meilė ir jauno žmogaus kelias. 16 pamokų: Meilės sonetai (Petrarka + Šekspyras) ir „Romeo ir Džuljeta – 4 pamokos (nesuvokiamas tempas), K. Boruta „Baltaragio malūnas“ – 6 pamokos – irgi mažai, nes ryšiai su tautosaka, sielos pardavimui velnio motyvas, muzikinio filmo interpretacijos, integracija su muzika – daugiaplanis kūrinys. • Komizmas literatūroje (ironija, autoironija) – 6 val. (Šaltenis „Riešutų duona“ (privalomas), gali būti „Timas Taleris arba parduotas juokas,“; „Baronas Miunchauzenas“ ir kt. – apimtys, meninė vertė, analizės aspektų galimybės. • Istorijos atspindžiai profesionalioje literatūroje (10 pamokų: poema, novelė, proginė kalba, 2 liaudies dainos, 3 eilėraščiai), memuarų literatūra (9 pamokos – viskas probėgom, nes 6 skirtingų autorių kūriniai, dar 2 asmenybės). 	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Vaiko raidos apraše akcentuojama, kad jau 13-14 metų paaugliai „pradeda aktyviai konstruoti savo religinę, etinę sampratą, rūpintis globaliomis visuomenės problemomis“, o 15-mečiai „geba įvertinti reiškinio istorinę perspektyvą (individo, šeimos, tautos, pasaulio kontekstu)“.</p> <p>Apie bet kurį kūrinį galima pasakyti, kad jam nagrinėti skiriama per mažai laiko, nes geras kūrinys atveria galimybes nagrinėti daugelį įvairių temų ir problemų. Tenka rinktis, nes LKL ugdymo tikslas nėra detali ir išsami kiekvieno kūrinio analizė. Skelbdami orientacinį pamokų skaičių BP rengėjai kaip tik ir parodė, kiek dėmesio siūlo</p>

			skirti atitinkamam kūriniai. Apskritai pamokų skaičius yra ne BP, o Įgyvendinimo rekomendacijų (neprivaloma) dalis.
37.	Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų metodinis būrelis	<p>9 klasė</p> <p>Ar 11 klasėje M. Mažvydo ir M. Daukšos, Donelaičio nebebus? Nes yra ir asmenybės, ir jų tekstai. Kai taip trūksta laiko, kodėl kas dvejus metus dubliuojamos temos?</p> <p>Literatūra nacionalinės kultūros kontekste [Kalba ir literatūra – bendruomenės tapatybės atramos] – 10 val. + 12 val. Nėra grožinės literatūros, tik kultūros istorijos tekstai.</p> <p>+ M. Gimbutienės asmenybė ir „Eglė žalčių karalienė“. Gerokai per platu.</p> <p>S. Geda „Giesmė apie pasaulio medį“ – vidutinių gebėjimų devintokui nesuprantama.</p> <p>A. Strazdas?</p> <p>O pasirinktinai O. Vaildai, E. Remarkui, Dž.Selindžeris, E. Hemingvėjui, H. Lee – 8 pamokos.</p> <p>Literatūros ir kitų menų jungtys (grafinė novelė, komiksas, fotonovelė, vizualioji poezija, slemas ir kt.) - 2 pamokos.</p> <p>Vaiko raidos aprašas: Samprotauja apie idealus, tobulybę. Apmąsto alternatyvias visuomenines, religines, moralines sistemas. Į mokinių galimybę samprotauti apie alternatyvias sistemas išvis neatsižvelgiama.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pagrindinį ugdymą baigęs mokinys turi būti susipažinęs su svarbiausiais mūsų literatūros autoriais. 11–12 klasėse literatūra nagrinėjama chronologiniu principu, pasitelkiant kitus nagrinėjimo aspektus.</p> <p>Atsižvelgiant į aukštesnių gebėjimų mokinius pateikiama ir sudėtingesnių kūrinių, pvz., S. Gedos „Giesmė apie pasaulio medį“.</p> <p>A. Strazdo „Giesmės svietiškos ir šventos“ (1814 m.) – pirmoji lietuvių poezijos knyga. Tai reikšmingas literatūrinis ir kultūrinis faktas.</p> <p>„Strazdas“ – žmogaus ir paukščio archetipas, liaudies dainų tradicijos tąsa ir modifikacija.</p> <p>Dėl galimybės samprotauti apie alternatyvias sistemas: skaitant nurodytą literatūrą galima rasti jungčių su kitų tautų realybe, gyvenimu, patirtimi; apmąstyti pagoniškosios ir krikščioniškosios Lietuvos realijas ir pan.</p>
38.	Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų metodinis būrelis	<p>10 klasė</p> <p>Realizuojant programą dominuotų poveikio paradigma.</p> <p>Graikų mitai ir juos interpretuojantys lietuvių poezijos kūriniai: 5 mitai+5 poezijos kūriniai -5 pamokos. Rekomenduojami aspektai: graikų mitinio pasaulio modelis. Mitų herojai ir jų žygių prasmė. Kokias universalias reikšmes ir idėjas perduoda senovės graikų mitai? Mito interpretacija. Lyginamoji kūrinų analizė.</p> <p>O viduramžių herojinis epas – 4 pamokos.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Paradigmą lemia ne tiek mokymosi turinys, kiek mokytojo ir mokinio sprendimai, susitarimai, pasirenkami mokymosi būdai.</p> <p>Programa sudaro sąlygas mokytojui rinktis kūrinis, atsižvelgiant į konkrečios klasės, mokinio situaciją.</p>

		<p>Vienas pasirinktas kūrinys (J. Grušas „Meilė, džiazas ir velnias“, A. Šlepikas „Mano vardas – Marytė“, V. Goldingas „Musių valdovas“, I. Meras „Lygiosios trunka akimirka“, Dž. Orvelas „Gyvulių ūkis“ – visi jie ar bent jau didžioji dauguma turėtų būti aptariami.</p> <p>Kodėl Gedimino laišakai, Palemono mitas negalėtų būti istorijos tyrinėjimo sritis, nes literatūros ten nėra.</p>	<p>Gedimino laišakai – patys ankstyviausi rašto paminklai. Juose daug retorinių, iš dalies – ir literatūrinių dalykų. Jie svarbūs ne tik Lietuvos istorijai, bet ir kultūrai, literatūrai.</p> <p>Palemono mitas yra apie lietuvių tautos kilmę. Jis svarbus kultūriniu požiūriu: lietuviai save pozicionuoja kaip aukštakilmius, sieja save su antikinė kultūra. Palemono mitas susieja lietuvių kultūrą su antikinė kultūra. Šis mitas – svarbių valstybingumo simbolių rinkinys, atviras kalbinei, religinei, heraldinei interpretacijoms. Šriftas <i>Palemonas</i> – galimybė integraciniams ryšiams su IT.</p>
39.	<p>Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų metodinis būrelis</p>	<p>Apie kalbos dalies problemas beveik nediskutuojama, nors jų irgi labai daug. Vien 5 kl. programa atrodo neįmanoma.</p> <p>Imamas idealus modelis, kai 8-9 klasėje raštingumas beveik idealus, nors tai neatitinka jokių tyrimų rezultatų. Raštingumo ugdymo problemos programoje nesprenžiamos.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>5 klasėje iš esmės nagrinėjamos tik linksniuojamosios kalbos dalys, susijusios derinimo ryšiais, todėl jas nagrinėti skyrium visada buvo netikslinga, tik trukdė mažas pamokų skaičius. Dabar 5–6 klasėse kalbos pažinimui numatoma skirti po 3 savaitines pamokas. Kai daugiau dėmesio raštingumui bus skiriama žemesnėse klasėse, 8–9 klasėse jis turėtų žymiai pagerėti.</p> <p>Raštingumo ugdymo problemos sprendžiamos mokant lietuvių kalbos sistemos, kalbos pažinimą siejant su kalbos vartojimu ir literatūriniu ugdymu.</p>
40.	<p>Klaipėdos m. lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų</p>	<p>Anksčiau mokytojų raštu išsakytos pastabos, rekomendacijos ir kaip buvo atsižvelgta.</p> <p>Kalbama apie siaurą istorinį kontekstą, siekiantį tik Lietuvos istoriją. Siūloma pažiūrėti ir į kitų tautų patirtis daugiau dėmesio skiriant užsienio literatūrai. Parašyta, kad iš dalies atsižvelgta įdedant dalį „Globalios problemos literatūroje“ – bet tam skirtos 8 pamokos iš 102. Ar tikrai tai yra iš dalies atsižvelgta – kai paminima 7-8 pasaulinės klasikos kūriniai ir jiems „patrupinama“ laiko?</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Kiekvienoje klasėje yra numatyta visuotinės literatūros kūrinių, leidiančių daugiau dėmesio skirti kitų tautų patirčiai.</p>

	metodinis būrelis		Aspektas „Globalios problemos literatūroje“ leidžia nagrinėti ir lietuvių literatūros kūrinius, nes juose taip pat sprendžiamos globalios problemos. Globalios problemos nėra tik užsienio literatūros dalis.
41.	Asmeninis pasiūlymas	B. Radzevičiaus novelė „Žmogus sniege“ bus nesuprantama to amžiaus mokiniams...	Neatsižvelgta. Tai viena iš pasirenkamų novelių, kurią, atsižvelgęs į konkrečią situaciją klasėje, mokytojas gali skirti skaityti aukštesniųjų gebėjimų mokiniams. Novelėje vaizduojama situacija, keliami klausimai aktualūs 13–14 metų paaugliams, siekiantiems didinti nepriklausomybę nuo suaugusiųjų, pradedantiems kurti savo tapatybę.